

John Steinbeck

Fareler ve İnsanlar

Türkçesi: Belkıs Dışbudak

Roman

1

Salinas Irmağı, Soledad'ın birkaç kilometre güneyinde bayı aşığı dökülür, döküldüğü bu noktada su derinleşir, rengi yeşile döner. Yine de daha önce pırıl pırıl sarı kumların üzerinden yansıyarak akıp geldiğinden ılıktır suları. Irmağın bir yanında altın renkli tepeler birbirini izleye izleye kocaman, kayalık Gabilan Dağları'na doğru yükselirken, vadiye bakan diğer kıyısında bir dizi ağaç göze çarpar. Bunlar her bahar yemyeşil bir renk alan, alt yapraklarında kış sellerinin getirdiği kalıntılar taşıyan salkım söğütlerle, ak dalları ırmağa kavislene kavislene uzanan çınarlardır. Kumluk yamaçta ağaçların altına dökülen yapraklar, halı kadar kalın bir örtü oluşturmuştur. Bu yapraklar öylesine gevrek ki üzerinden kertenkele geçse gürültüsü dünyayı tutar. Tavşanlar geceleri çalılarının arasından çıkıp bu kumlarda oturur. Kumların nemli bölümlerinde rakunların geceden kalma izleri, çiftliklerden gelen çoban köpeklerinin bıraktıkları koca pati izleri ve karanlıkta su içmeye gelen geyiklerin çatallı tırnak izleri görünür.

Salkım söğütlerle çınarların arasında, yüzmek için çalıştıkları çiftliklerden ırmağa gelen delikanlılarla, anayolda gün boyu yürüdüktan sonra ırmak kıyısında geceleyen yayaların adımlarının sertleştiği bir patika vardır. Ulu bir çına-

rın yere paralel uzanan, alçak dalının hemen önünde yakılan ateşlerden geriye bir kül yığını kalmıştır. Ağaç dalıysa üzerine oturula oturula pürüzsüzleşmiştir.

Sıcak günün akşamı yapraklar arasında oynayan hafif bir rüzgârı da beraberinde getirmişti. Gölgeler tepelerin üzerinden yukarılara doğru tırmanıyordu. Kumsalda tavşanlar boz taştan heykeller gibi sessiz oturuyordu. Derken anayol tarafından yaprakları hışırdatan ayak sesleri yaklaşmaya başladı. Tavşanlar sessizce yuvalarına kaçıştı; havalanan bir balıkçıl, kanat çırpa çırpa ırmak boyunca uzaklaştı. Bir an, hiç yaşam belirtisi kalmadı çevrede. Daha sonra yolun ucunda iki adam belirdi, yeşil suların kıyısındaki düzlüğe yaklaştılar.

Patikada tek sıra yürüyorlardı ama açıklığa çıkınca da biri ötekinin ardında kaldı. İkisi de kot pantolon ve aynı kumaştan parlak piriñ düğmeli ceketler giymişti. Başlarında biçimini kaybetmiş siyah şapkaları, sırtlarında sımsıkı denk yapılmış birer battaniye vardı. Öndeki ufak tefek ve çevik biriydi. Güçlü ve sert hatlı esmer yüzündeki gözleri kıpır kıpır ama bakışları keskindi. Vücudunun bütünü karakteristikti: Küçük ama güçlü elleri, ince kolları, zayıf, kemikli burnu... Arkasından gelen, onun tam zıddıydı. Suratı şekilsiz, iri, gözleri açık renkli, geniş fakat sarkık omuzlu kocaman bir adamdı. Lambur lumbur, ağır yürüyüşü bir ayıninkine benziyordu; kolları iki yanında ileri geri hareket etmiyor, öylesine sarkıyordu.

Düzlüğe çıktıklarında öndeki adam durdu, ardındakinin onu ezmesine ramak kaldı. Öndeki şapkasını başından çıkardı, işaretparmağıyla alnında bir çember halinde biriken ter damlalarını alıp silkeledi. İriyarı arkadaşı dengini sırtından attı, yüzükoyun yatıp yeşil sulardan içmeye başladı. Koca

koca yudumlar alıyor, içerken soluyor, soluğunu atlar gibi suya verip gürültüler çıkarıyordu. Ufak tefek olanı sinirli sinirli ona yaklaştı.

“Lennie,” dedi sert bir sesle. “Lennie, ne oluyorsun? Bu kadar su içme!” Lennie kana kana içmeyi sürdürdü. Beriki uzanıp onun omzunu tuttu, sarstı. “Lennie! Dün geceki gibi hastalanacaksın yine.”

Lennie başını şapkaıyla birlikte suya daldırdı, sonra doğrulup kumlara oturdu. Sular şapkasından mavi ceketine şıprır şıprır damlıyor, sırtından aşağıya doğru akıp duruyordu.

“Oh be!” dedi. “Sen de iç, George! Kana kana iç.” Mutlu mutlu sırttı.

George dengini sırtından kaydırıp, usulca yere bıraktı.

“Su temiz mi değil mi ne bileyim,” dedi. “Üstü hep köpük köpük.”

Lennie koca pençesini suya daldırdı, parmaklarını oynattı, sular kıpırdadı, dalgalıklar halka halka yayıldı, ta karşı kıyıya varıp geri döndü. Lennie onları izliyordu.

“Bak, George,” dedi. “Bak, ne yaptım!”

George suyun başına diz çöktü, avucundan peş peşe hızlıca birkaç yudum içti; “Tadı fena değil,” dedi. “Ama pek aktığı yok. Durgun sudan bir daha içme Lennie.” Sesi umutsuzdu. “Gerçi sen susadın mı lağımdan bile içersin.” Bir avuç su alıp yüzüne çaldı, çenesinin altından, ensesinden geçirdi ıslak elini. Sonra şapkasını başına koydu, kendini geriye iterek sudan uzaklaştı, dizlerini karnına çekip kollarıyla kucaklayarak oturdu. Lennie, George’a bakıyor, o ne yapıyorsa aynısını yapıyordu. O da ellerini dizlerinde kavuşturdu, bir daha George’a baktı, tam başarıp başaramadığını kontrol etti. Şapkasını gözlerine doğru biraz daha çekti; George’unki öyleydi çünkü.

George surat asmış, suya bakıyordu. Gözlerinin kenarları güneşten kızarmıştı. "O alçak otobüs şoförü öyle ukalalık etmese, ta çiftliğe kadar gidecektik inmeden. 'Aha şu ileride, azıcık ileride,' dedi durdu. Azıcıkmış! Altı kilometre çıktı azıcık dediği. Çiftliğin kapısında durmak işine gelmedi herifin. Yanaşmaya, fren yapmaya üşendi. Belki Soledad'da bile durmaz geçer. Aha şurada, azıcık ilerideymiş! Altı kilometreden de fazlaydı hatta. Hava da cehennem gibi mübarek!.."

Lennie ona ürkek bakışlarla baktı.

"George?"

"Ne var?"

"Biz nereye gidiyoruz George?"

Küçük adam şapkasının siperliğini biraz daha aşağıya çekip Lennie'ye kaşlarını çatı.

"Unuttun mu hemen yine? Bir daha mı anlatacağım yani? Tam bir kaçıksın ha!"

"Unuttum," dedi Lennie alçacık sesle. "Unutmamaya uğraştım. Valla çok uğraştım, George."

"Anladık, anladık! Bir daha anlatacağız. Başka işimiz, gücümüz mü var? Ben anlatırım, sen unutursun; ben yine anlatırım, vaktimizi bununla geçiririz işte."

"Çok uğraştım," dedi Lennie yine. "Ama işe yaramadı hiç. Tavşanları unutmadım ama George."

"Başlatma şimdi tavşanlarına. Aklın fikrin tavşanlarda zaten. Pekâlâ! Şimdi beni iyi dinle, bu kez unutayım deme de başımız belaya girmesin yine. Hani Howard Caddesi'nde, yol kenarına oturmuştuk, sen kara bir tahtaya bakıp duruyordun... Hatırladın mı?"

Lennie'nin yüzünde sevinç dolu bir gülümseme belirdi.

"Tabii, George, onu hatırladım... ama... sonra ne yaptydık? Galiba kızlar geçiyordu, sen dediydin ki... dediydin ki sen..."